

Kostol

Pezinok

Tomík – Jesenaiová

Obnova interiéru farského kostola v Pezinku

Osudy farského kostola Nanebovzatia Panny Márie v Pezinku sú úzko späté s dejinami mesta a jeho vlastníkami. Pezinok bol pôvodne poddanskou dedinou Bratislavského hradu. V roku 1208 ho uhorský kráľ Ondrej II. daroval nitrianskemu pánovi Tomášovi z rodu Hunt – Poznan, zakladateľovi rodu svätajurských a pezinských grófov. V nasledujúcich storočiach sa osídlenie postupne zmenilo z osady až na slobodné kráľovské mesto. Dnešnú podobu získal kostol zložitým stavebným vývojom od druhej polovice 14. storočia až do posledných úprav v 20. storočí.

Koncom 20. storočia bol kostol v zlom stavebno-technickom stave, do objektu zatekalo a mnohé konštrukcie boli v dožívajúcom stave. Rímskokatolícka farnosť preto pristúpila k jeho rekonštrukcii, ktorá sa najmä kvôli finančnej náročnosti pretiahla od roku 2004 do konca roku 2018, kedy bol chrám slávnostne konsekrovaný a opäť uvedený do prevádzky. Samotnej rekonštrukcii stavebného interiéru a mobiliáru predchádzal architektonicko-historický a umelecko-historický výskum, realizovaný zároveň s veľkoplošným archeologickým výskumom a reštaurátorským

výskumom. K spolupráci bol prizvaný architekt Miroslav Tomík, ktorý sa rozhodol „vtlačiť“ interiéru kostola nový výraz. Pri pamiatkových obnovách sakrálnych stavieb sme väčšinou zvyknutí na uplatňovanie slohových metód rekonštrukcie s menším podielom náznakových rekonštrukcií. V prípade kostola Nanebovzatia Panny Márie v Pezinku je to však trochu inak, v celkovom výraze nových prvkov prevažuje, síce kontextuálny, ale jasne nový dizajn. Architektonické zásahy v interiéru by sme mohli rozdeliť do dvoch skupín. V rámci stavebného interiéru objektu ide nepochybne o nové riešenie podláh a dlažby v celom rozsahu trojlodia a svätyne, rekonštrukciu vretenového kamenného schodiska na emporu, novú ocelovo-drevenú konštrukciu organovej empory, výplne dverných otvorov, nový oltárny stôl a ambonu a v neposlednom rade novú inštaláciu ozvučenia a najmä osvetlenia celého priestoru. Súčasťou návrhu mobiliáru sú aj prvky spovedníc, kostolných lavíc, sedesu pre kňaza a miništrantov, kľačadiel a umelecké diela krížovej cesty a oltárneho kríža.

V rámci rekonštrukcie podlahových vrstiev bola v lodi kostola realizovaná prevetrávaná podlaha „iglú“ s podlahovým vykurovaním. Dlažba pozostáva z jemne okrových takmer bielych veľkoformátových štvorcov vápenca, kladených v ortogonálnej štvorcovej sieti. Zaujímavosťou je ukončenie dlažby pri obvo-

dových múroch s distančnou medzerou vyplnenou kamenivom a osvetlenou schovaným LED pásom pod dlažbou. Architekt tak vyriešil niekoľko technických problémov – prevetrávanie podlahy a náročné zarezávanie dlažby pri krivej stene –, zároveň docielil efektne odsadenie nového od starého. Spodné osvetlenie steny citlivo zdôrazňuje jej nerovnosť a dlažba akoby levitovala. Nepochybujem, že toto nové poňatie muselo byť jedným z „kameňov úrazu“ pri diskusii s krajským pamiatkovým úradom, nakoľko v podveží je zachovaný originál štvorcovej vápencovej dlažby z okrovej opuky, a preto bolo možné pristúpiť aj k slohovej rekonštrukcii. Verím však, že celková realizácia interiéru uspokojila aj našich strážcov architektonického dedičstva. Nový kameň dlažby je použitý aj pri masívnom oltárnom stole a ambone, čo pôsobí v celkovom vyznení s dlažbou veľmi harmonicky. Nad drobnými neúspechmi kamenárov pri nepekne realizovaných viditeľných spojoch kamenných blokov treba prižmúriť oči, reštaurátori to iste budú vedieť zakryť. Organová empora má novú konštrukciu z priznaného masívneho dreva a ocele, nepôsobí však kontrastne a ak sa nájdú financie na dokončenie obnovy vzácneho skriňového organu, verím, že bude ozdobou západného uzáveru lode kostola. Samotný prechod z podvežia do lode kostola skrýva neskorogotický prúťový portál, do ktorého bola architektom Tomíkom osadená nová transparentná výplň, doplnená kovovými prvkami kovania a umelecky stvárnenou zámkou s údajmi o renovácii. Všetky nové prvky navrhovaného mobiliáru sú riešené vo svetlom dreve. Zatiaľ sú realizované kľáčadlá a sedes pre kňaza s asistenciou z lepených profilov svetlého jaseňa. Zvláštnu pozornosť si zaslúžia umelecké diela krížovej cesty a oltárneho kríža z dielne sochára Martina Lettricha. Sú veľmi expresívne, takže

som presvedčený, že neulahodia každému oku. Ja sám ich však považujem za jedno z najlepších súčasných zobrazení krížovej cesty, ktoré som mal možnosť vidieť. Iste by bol obraz obnovy interiéru kostola neúplný, keby sme nespomenuli aj celkovú pamiatkovú obnovu a reštaurovanie omietkových vrstiev, fragmentov nástenných malieb, kamenno-sochárskych prvkov a hodnotnej renesančnej kazateľnice. Celkovú atmosféru obnovy interiéru kostola umocňuje inovatívny systém osvetlenia priestorov. Prejavuje sa viditeľnými valcovitými svietidlami s integrovanými skrytými bodovými svietidlami, ktoré iluminujú oltárny stôl, výjavy krížovej cesty alebo aj samotný hlavný oltár s obrazom Nanebovzatia Panny Márie. Žiadne zo svietidiel nie je rušivé, nevytvára zbytočne agresívny svetelný bod a iluminácia pôsobí slávnostne a dôstojne. Ak však chcete zažiť ozajstný stredoveký priestor s hrou tieňa a svetla prenikajúceho cez okná, treba požiadať o zhasnutie svetla.

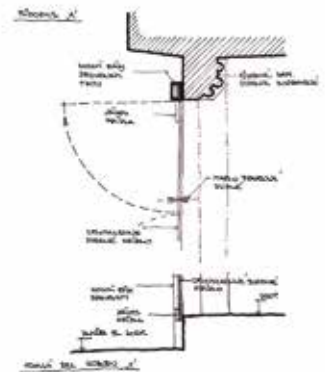
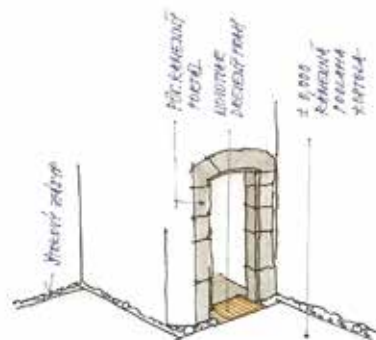
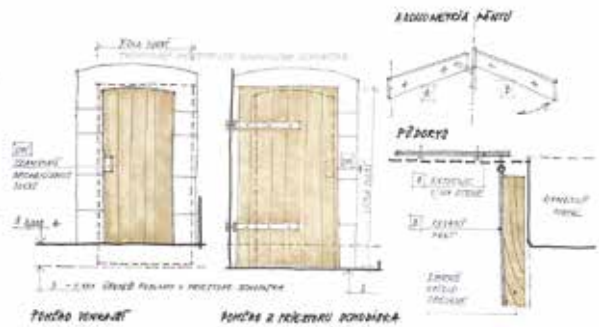
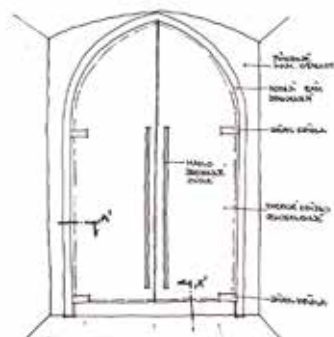
Obnova interiéru farského kostola v Pezinku je vydareným príkladom vloženia novej kultúrnej vrstvy do mimoriadne hodnotnej historickej sakrálnej architektúry. Tento počin nie je v našich končinách úplne bežný a zaslúži si pozornosť. Je isté, že nebyť osvieteného správcu farnosti, aktívnej a obetavej farskej rady, milodarov veriacich a odpracovaných dobrovoľných hodín práce, úspech akcie by nebol tak výrazný. Interdisciplinárna spolupráca výskumníkov, reštaurátorov a pracovníkov pamiatkového úradu bola napokon korunovaná samotným architektonickým návrhom obnovy a kvalitnou realizáciou. Ak budete v Pezinku, tak tento kostol určite neobídte a prispajte na dokončenie celkovej obnovy. Spojte tak príjemné s užitočným.

Pavol Pauliny

Obnova interiéru kostola Nanebovzatia Panny Márie, Pezinok

Autori: Miroslav Tomík, Luba Jesenaiová
 Spolupráca: Vojtech Mýtník (reštaurátorské práce), Martin Lettrich (sochárske diela)
 Projekt: Xxxx – xxxx, realizácia: 2004 – 2018
 Úžitková plocha: xxxxx
 Foto: Matúš Lago

atelier-s.sk

Miroslav Tomík

*1968 Bratislava
 *1991 FA STU Bratislava

Luba Jesenaiová

*1981 Zvolen
 *2006 FA STU Bratislava